

iz naših knjižnica

Uređuje: Danko Škare

Dani otvorenih vrata Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu – SOS za knjigu

Z. Kuri i B. Maravić

Središnja kemijska knjižnica, Kemijski odsjek, Prirodoslovno-matematički fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Horvatovac 102a, Zagreb

Zahvaljujući inicijativi Vijeća Europe, od 1991. godine svakog rujna u europskim se zemljama održavaju *Dani europske baštine*. Tim je povodom Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu od 21. do 23. rujna 2009. po prvi put organizirala *Dane otvorenih vrata Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu* s bogatim i raznovrsnim programom pod nazivom *SOS za knjigu*.

Glavni cilj manifestacije bio je isticanje vrijednosti knjige, važnosti njezinog sustavnog očuvanja i zaštite, kao i naše odgovornosti i aktivnog sudjelovanja u zaštiti.

Slika 1 – SOS za knjigu
(<http://www.nsk.hr/otvorena-vrata/index.asp>)

Uz zanimljiva predavanja na temu očuvanja europske tiskane baštine, predstavljena je izložba i projekt *Posvoji knjigu*, kako bi se skrenula pozornost na propadanje starih i vrijednih knjiga te pronašlo zainteresirane pojedince ili institucije koje bi ih svojom donacijom očuvale za budućnost.

Naslovi knjiga koje se mogu "posvojiti", potrebni konzervatorsko-restauratorski radovi i njihovi ukupni troškovi te modeli posvajanja mogu se naći na stranici: <http://www.nsk.hr/otvorena-vrata/posvoji-knjigu.asp>

Slika 2 – *Posvoji knjigu* – Gaius Plinius Secundus
Caii Plinii Secundi novocomensis oratoris, 1483.
(<http://www.nsk.hr/otvorena-vrata/posvoji-knjigu.asp>)

Tijekom održavanja manifestacije u velikom predvorju Nacionalne i sveučilišne knjižnice djelovala je *Klinika za knjige* u kojoj su posjetitelji mogli potražiti savjet, ali i donijeti svoje oštećene knjige na popravak.

U Odjelu zaštite i pohrane knjižne građe održane su dvije radionice: *Kako se čuvaju i liječe knjige* i *Kako se nekad izrađivala knjiga*.

Na radionici *Kako se čuvaju i liječe knjige* predstavljene su preventivne i kurativne metode zaštite knjiga. U prvom dijelu nije bilo suvišno ponoviti kako pravilno čuvati knjižnu građu budući da pravilnim rukovanjem produljujemo trajnost i osiguravamo njihovu budućnost. Kako se građa oštećuje zbog učestale upotrebe, djelovanjem svjetla i prašine, preporučuje se upotreba zaštitne opreme kao što su zaštitne folije, košuljice, ovci, mape i kutije. Za knjige koje se često upotrebljavaju dobra je zaštitna folija (Filmolux soft).

Drugi dio radionice sastojao se od kurativnih metoda zaštite: suho čišćenje knjiga od nečistoće i prašine, ravnanje presavijenih i zgužvanih listova uz primjenu glačala, spajanje poderotina te čišćenje kožnih uveza (posao koji obavljaju samo stručnjaci, budući da se upotrebom neprimjerenih sredstava može nanijeti šteta). Kako samoljepiva traka nije podobna za knjigu, za popravak novije knjižne građe trebalo bi upotrebljavati samoljepivu arhivsku traku (Filmoplast P ili Aslan) ili arhivske trake za popravak pomoću topline (Filmoplast R). Pokazani su i postupci popravka lakše oštećenog uveza, korica knjiga, hrpta te ispalih listova papira upotrebom kista i ljepila (pH White).

Neke od tema bile su i mokre knjige, infekcije plijesnima te odkiseljavanje knjiga čiji je papir izrađen od drvenjače. Takav papir je previše kiseo i sadrži lignin, što uzrokuje krhkost i promjenu boje. Na radionici se mogla isprobati metoda neutralizacije tekućim postupkom upotrebom magnezijeva oksida i perfluorheptana kao otapala. Zanimljivo je da knjige i dokumenti nastali prije 1800. godine ne trebaju odkiseljavanje. Glavni problem se javlja kod papira iz 19. i 20. stoljeća, džepnih knjiga i novina.

Pri svakom postupku bili su na raspolaganju potreban materijal i pribor te osoblje koje je demonstriralo postupak i pomagalo sudionicima u samostalnom radu.

Radionica *Kako se nekad izradivala knjiga* bila je podijeljena u dvije tematske cjeline: *Ručna izrada papira* i *Ručna izrada knjige*, koje

su se obrađivale kroz predavanja, demonstracije i praktičnu primjenu. Polaznici radionice upoznali su se s povijesnim pregledom proizvodnje papira i razvoja uveza knjige, s materijalima, postupcima, priborom i alatima potrebnim za ručnu izradu papira i izradu knjige. U praktičnom dijelu radionice naučili su najjednostavniju metodu tradicionalne izrade papira, kao i postupke ručnog šivanja knjižnih araka i izrade mekog uveza.

Svi predavači na radionicama bez iznimke zaslužuju pohvale za stručnost, strpljenje i srdačnost.

Za sve zainteresirane ovo je ujedno bila prilika da se pod stručnim vodstvom upoznaju s aktivnostima, ustrojem, prostorom i vrijednim zbirkama Nacionalne i sveučilišne knjižnice te njezinom ulogom u našem kulturnom i znanstvenom životu.

industrijsko-gospodarski pregled

Uređuju: Hedviga Kveder i Marija-Biserka Jerman

Dow u Kini

Dow Chemical gradi u Kini na lokaciji Zhangjiagang tvornicu glikolnih etera na bazi propilen-oksida s kapacitetom od 120 kt godišnje. Na toj lokaciji, uzvodno od Shanghaia, Dow Chemical ima postrojenja za proizvodnju epoksi smola, jedinicu za stiren-butadienske latekse i polistirenski pogon u zajedničkom vlasništvu. M.-B. J.

Rhodijini kapaciteti za najlon

Rhodia je investirala oko 50 milijuna dolara u izgradnju polimerizacijske jedinice za proizvodnju najlona 6,6 na svom kompleksu u Onsan, Južna Koreja. Godišnji kapacitet tvornice je 48 kt. Postrojenje će proizvoditi najlon 6,6 i najlon soli, koji se upotrebljavaju u inženjerskoj plastici i industrijskim vlaknima u elektronici, električnoj i automobilskoj industriji i u proizvodnji potrošne robe. M.-B. J.

Arkema širi svoje kapacitete zeolita u Poljskoj

Jedinica specijalnih kemikalija CECA tvrtke Arkema proširuje svoje kapacitete za granulaciju aluminosilikatnih sintetskih zeolita u svojoj tvornici u Inowroclaw, Poljska. Nova proizvodna linija proširit će svjetske kapacitete zeolita CECA-e za 30 %. CECA se smatra jednim od vodećih svjetskih proizvođača molekularnih sita s tvornicama u Honfleur, Francuska i Inowroclaw, Poljska. Aluminosilikati se primjenjuju u različitim područjima od dvostrukog ostakljivanja u građevinarstvu do sušenja prirodnog plina i razdvajanja zraka u proizvodnji kisika za medicinsku upotrebu. M.-B. J.

Novi ugovori za Air Liquide

Tvrtka Air Liquide dobila je ugovore za opskrbu industrijskim plinovima. Zajedno s njemačkom inženjerskom tvrtkom Lurgi gradi

jedinicu za proizvodnju ugljikova monoksida kapaciteta 1000 tona dnevno u mjestu Jubail, Saudijska Arabija. Ova jedinica omogućit će tvrtki Saudi International Petrochemical Co. grupe Al Zamil proširenje proizvodnje octene kiseline. Prema drugom ugovoru Air Liquide gradi jedinicu za separaciju zraka za proizvodnju 2500 tona kisika na dan. Jedinica se gradi za malezijsku naftnu tvrtku Petronas. Jedinica za kisik poslužit će za proizvodnju metanola iz prirodnog plina. M.-B. J.

Cognis u Kini

Tvrtka Cognis je otvorila proizvodnu jedinicu za poliolne estere, vrijednu 7,3 milijuna dolara, u mjestu Jinshan, blizu Shanghaia, Kina. Tvrtka će opskrbljivati mazivima za uređaje za hlađenje i kondicioniranje zraka rastuće tržište Kine, Južne Koreje i Indije. M.-B. J.

Teijin povećava proizvodnju

Tvrtka Teijin gradi novu liniju za proizvodnju ugljičnih vlakana na svojoj lokaciji Mishima u Japanu. Proširenje vrijedno 90 milijuna dolara ima kapacitet od 2700 tona vlakana i time će ukupna proizvodnja vlakana na toj lokaciji iznositi 6400 tona. Teijin proizvodi ugljična vlakna i u Njemačkoj, Oberbruch 3400 tona i 2000 tona u Rockwood, SAD. Godišnja potražnja za tim materijalom raste godišnje 10 do 15 %, zahvaljujući ponajprije povećanoj potrošnji kompozitnih materijala u avio-industriji. M.-B. J.

Cognis za zelena otapala

Tvrtka Cognis otvorila je u slobodnoj zoni blizu Barcelone, Španjolska, novu jedinicu za proizvodnju dimetilamida iz oleokemikalija. Zelena otapala na osnovi biljnog ulja zamjenjuju otapala iz petrokemikalija za upotrebu u poljoprivrednim kemikalijama. M.-B. J.